

GOI -YAKINTZA

SORKARIDIA

Zer ote da SORKARIDIA? Enurarik gabe, bizi dan eta nun-nai dagoen guziaren multzoa, bizi dan eta bizi gabeko guztiena, oro da sorkaridia. Eta bera nolakoa dan ikusteko, sorkari guztien be i zeatza aztertu be osotasunarena, gero, atera al-izateko.

Eta bera nolabait aztertu nayeian ari-izan ezkeru, bere aunditasuna, guztiz izuga i eziña dana; noski, muga-gabekoa bezela agertzen zaigu zabalde ikaraga ian iza , izarbel eta beste izakjak mif aka ta mil aka ari dira, biraka guztiak, zabalde ortan igerika ari-izango bailiran beti, iñoiz eta iñun gelditu gabe. Eta gizona sorkari yaukalena, Lu ontan bizi da, zabalde guziaren izarbel berezi ontan.

Guzti ori begiratzean e uz geron baitan sortzen diran galderak; Zerezkoa da zabalde ori?, ezereza ez izanik, bidezkoa baita zerbait izatea. Etera ote? Agian bai, zabalde guztia betetzen dan laspel antzekoa dan etera, ta zabaldea eter itxaso zabala bezela begiratzekoa edo da, ta itxaso ortan iza guztiak tai-gabeko dantzan bide dabiliz.

Zabalde izuga i ori nunbait asten al da?, nunbait amaitzen al da? Nork jakin! Iñun asten eta amaitzen ezpada, zabaldiarekin bat edo dagi bere zabaltasun zabalean. Eta nunbait asten eta amaitzen bada, mugaturjk egon bea nolabait; baña o ela izan ezkeru, zer ote dago muga o en beste aldean?, beste zabalde ikaraga iagoa ote?; zein eta nola izan diteke biga en zabalde ori? F7in jakin! Donokia apika? Irudimena ere oso motz geratzen da o en susmoa be eukitzeo. Dana dala, aunditasun izuga ia beti, iñun edo amaitzen ez dan aunditasuna.

Amaibageko asmoa geron baitan geratzen da, iñundik amairik ez duen zerbaiten asmoa. Andoiztian zenbakiak ematen digu amaigabekoaren susmoren bat, baña ori esatea eí-aza bada ere, zala benetan ulertzeko izatea; ta amaigabekoa dana bidezkoa dirudi asierarik ere ez izatea. Ez asi, ez amai, oPa ezkuktuki aundia!, argitzeko eziña bezela agertzen zaiguna.

Edozein eraz zabalde o en nunbait bizi da gizona. Lu a deitzen dugun izarbel ontan, eta bizi ori izan al-izateko ez dira gutxi izan bea diran baldintzak edo jazokerak; ona emen batzuen batzuk: Eguaren aidea bere antolapen bereziaz, arnasa artu al-izateko noski; egu oí-ek lu guztia inguratzen du, irurogeiren bat aneurkin lodi dala. Aztuntasuna edo Lu ak duen erakarpen aundia, o en bidez guziaren azta neurtu ditekela. Lu aren kaizua, ain zuzen erakarpen ori zeintzen duena, kaizu ta erakarpena alka ekikoak diralako. Lu etik eguzkiriño dagoen bitartea, bea ezkoa zayon beroa euki al-izateko ta eguzkitik datozkion beste eragipenak ere artzeko. Ura, Ludian barna ain ugari zabaldua dagoena, ainbeste bea etarako ezinbestekoa zaiguna. Urtean barna ainbat aldatzen dan giroa, azku ia lortu al-izateko ta ainbeste bea betetzeko ezinbestekoa dana. Luí-aren emankortasuna ainbeste landare-mota bizi ditezken eta gizonaren ainbat bea etarako baitezpadakoak diranak. Ludiak bere ardatzaren eta eguzkiaren inguruan egiten dituen birundak, neu i bereziaz egiñak diranak.

Euriak, edu ak, aizeak eta izotzak ere burutzen dituzten beren eragipenak, era askotan eta tokien zea ain ezberdiñak diranak. Eta giza-soñaren izakera, esandako eragipen guztiak artu al-izateko ta guztien bitartez bizi al-izateko. Ez dira gutxi ori lortu al-izateko ezinbestekoak diran eragipenak; eta oyek, beren neu i berezian, Ludi'an bakarik izan ditezkenak; beraz, gure izartian dagozen beste izarbeletan emengo bizia eziña dala bayeztu dezakegu zalantzik gabe.

Eta beste iza etan eta auen izarbeletan ba ote dago gurea bezelako bizia?; eztagigu baña izatekotan gure Ludiaren antzeko beste izarbelean izan bear. Izan al diteke beste erazko beste biziren bat?; ori guretzat gaur ezkutuki osoa dugu ta eziña zaigu ori buruz ari-izatea. Gaurko ontan dakigunez ezin jkusi gj-za-bizirik Ludi'an dagoena baño. Idazteunak Lu eko atsegin-baratzaz itzagiten digu; ez ote zan baratz ori gure Ludi guzia?, beste izaren artean baka a? Bidezkoa edo da orela ustea.

Ain aundia dan izar guztien multzoa begiratzean, zearo a iturik geratzeko gizona beti. Zeatzez ezagutzea guztiz eziña bada ere, ba-dakigu zabalde osoan iza ak eta izarbelak mj-laka ta milaka birundaka ari dirala, beren bidetik iñoiz irten gabe; birundaka beren ardatzaren inguruan eta beste izaren inguruan ere, alka etik bitarte berean beti, igerika ibiliko bailiran. Ba-dagoz zabaldean barna beste jzaki batzuk ere, isats-iza ak bezela, baña auek, zergatik jakin gabe, noizean bein bakarik agertzen dira zabaldean zeaí-, lu etik osta-ostan ikusi al-izateko, ta oyei buruz gutxi, oso gutxi, jakin al dezakeguna.

Nola eusten dioten beren buruari izaki guzti oyek izuga ia dan zabalde ortan?, eter-itxasoan alka en ondoan igitzean eta iñoiz alkar jo egin gabe? Ba-dago argizii inta bat o ezaz azalpenen bat ikusteko; Orogen erakarpenaren legea. Lege onek diñoenez izadian eta zabaldean dagozen izakiak alkar erakartzen dute, berez eta neu i baten arauz. Erakarpena ez da berdin gorputz guztietan eta beren kaizua nolakoa dan orela izaten da, kaizua aundia bada erakarpena ere aundia, ta txikia izan ezker txikia be erakarpena, alkartasun ertsian beti. Eta orela izatekotan zabaldean igitzen dan izar eta izarbela bakoitzak bere kaizu berezia euki bear du, beste baten inguruan eta bere tartean beti ibili al-izateko.

Benetan a itzekoa ori ere. Nola dauka bakoitzak ezinbestekoa zayon bere kaizua?, bear-bea ezkoa zayon kaizua? Guziaz antolatu zuenak emandakoa eskierki. Ora or, beraz, erakarpena, kaizua ta ibjlera egokiro ta zeatzez ongienik antolatuta.

Guziaz da a iga ia sorkaridian zear, gizona guztiz txundituta geratzeko aña. Ona emen begiratzekoak diran beste bi azpegi: Ibileraren lastertasuna da bat; nola dabilzte gorputzak oren lastertasunaz?, nundik datorkien edo eltzen zayen oí-ela ibiltzeko bear-beara dan inda a?, indar oso aundi ori noraezekoa baitzaye arin-arin ibiltzeko. Erakarpena nolabait ulertu diteke kaizuz gogoratzean, baña jbilera ta onen lastertasuna nola ulertu?, gañera ibileraz ta aundia dan lastertasunaz ibiltzen milaka-izar ari baitira, eta oso beara baita ortarako indar oso aundia izatea; nolakoa da indaí- ori? Nork azaldu oren ulergaitza dan ori?

Beste aldetik orela ibiltzean mil aka ta mil aka izar diralarik nola ez dute iñoiz alka jo edo tanka egin?; kirian-kirian ibili bear baita orela ari-izateko; nork jari ta antolatu ditu ajnbeste izar ain a iga ia dan kiri ortan? ezkutuki ori ere gizonarentzat, egitan sorkaridian guretzat osoa orixe baita, ezkutukia. Ezin ukatu, ala are, sorkaridian guztia kirian ja ita dagoela ta kirian be dabilel a.

Ba-dago oindiño, beste zerbait begiratzeko: Zerez dagoz egiñak iza ak?, saldar, ubil eta laspelezko gayaz?, irutarikoak eiki? Orela dirudi, ori buruz jakin

al-izan dana oña iz arturik. Gure izarbel-taldearen burua dan izarra, gure eguzkia osotzen duten metalak, ariak eta laspelak Ludi'an ezagutzen ditugunak berak edo dira, baña guziak pizturik bide dagoz, gar izuga ietan edo bildurik; eta gar oyetatik edo piztuta dagoen guzitik argi ta beroa jalgitzen dira, izarbel guzietaraño ta gure Ludi'raño ere eltzen diranak, jakiña, gure bizirako beara dan neu ian.

Baña orela guztia pizturik baldin badago, ez al dira ango gayak suntzitzen mil aka ta mil aka urteetan barna su artan e etzen egin ondoren?, orixe baita suaren eragipena beti. Nork piztu zuen su izugari ori?, edo nola piztu zan? Eta ustekoa danez izar guztiak bide dagoz berdin eginda; orela izartegi guzia sutan dagoela esan diteke edo milaka ta milaka zuziz beteta, ta berotuta, ta argituta. Dana dala bero ta argi oyek gureganaño eltzen dira egokia dan neu ian eta oyen esker be bizi gera Ludi ontan. Bide batez erakarpen oso aundia aguzkijan bertan, izarbel guztiak bere inguruan ibiltzeko neu j egokian be. Eta eguzkia ere ez bide dago geldirik, oartu baita norabait igitzen dala, izarbel guztiak berarekin eramaten.

Izuga ia da benetan sorkaridia ta bertan dagoen guztia ere siñismenak esaten digunez ba-dakigu guzia Yainkoa'k egiña dala; beraz, ori izuga ia bada, ben-benetan gelga iagoa izan bear gureztat Yainkoa bera. Eta bidezkoa da, ondorioz, Yainkoa betikoa dala ustea; osterantzean Yainkoa nork edo nork edo beste zerk egin ote zuen galdetu bear-izango genuke; ta nor edo zer oyek be besteste nork edo beste zerk egin ote zuen galdetzea bidezkoa dirudi. Ori eziña edo da ta bidezkoena izan bear betikoa dan norbaiteaz oldoztea, Yainkoa'z noski. Eta sorkaridijan dagozen ainbeste gauza izuga jak begiratzean, nola ez oldoztu Yainkoa dala?, nola ez Bera siñistu? Ezinbestekoa noski siñismen ori, gurea dan eta ororena dan bizia nolabait ulertzeko; ta gure aldetik, apaltasunez, orixe da gogotik siñisten duguna.

U estarazu'ta Andoni

(Gure lankide zintzo, argi eta kezkatia, gaisoaldi baten ondoren, Azilla'ren 21-an í I zan. (G. B.)

Bere il oroitza eta berak il aurrez idatzitako azken naiak argi erakusten dute bere gizon eta euskal izatea. Benetan jatorra bere azken naia.

Euskerazintzak gogoan edukiko du beti "Umandi".

AZKEN NAIA

"Nire naya E oma'ko Eliza Katoliko ta Bidali'enaren barnean iltzea da. Azken igurtzia artu ondoren, eta Yainkoaren e ukia il eta gero ere lortzeko itzaropenean.

Ene bizian barna burutu al-izan ditudan nere lan txikiak, Euzkadi nire abeharentzat nolabait onuragahák izan ditezken, ene yoran bizienak age arazi nai ditut; eta Yainkoa'ri Aren eskubidezkoak diran azkatasuna ta buru-jabetzea eman dezaizkiola, aten eta aten, eskatzen diot, aren bizia bere egiazko euzkal-gogoaz antolatu al-dezaken, bere izkuntza dan euskeraren edatze osoaz, euzkal-bizia agitan izan dedin ezinbesteko bidea dalarik.

Eta anayak ditudan euzkaldun guziai, JEL'en alka ekin bizi al-izateko, aletin guztiak egin ditzatela barne-barnetik eskatzen diet, bere egunean gure irakasle ta ereduia izan zan Arana Go ri'ta Sabin'ek esondatu zuenez, gure Euzkadi'ren bizia zuzendu ta eusteko, bide ori ja aitzean baka ik dutela etsi-etsita nagoelarik".

U estarazu'ta Andoni